

Κεφάλαιο 3ο: Περίοδος της μεγάλης ακμής του Βυζαντίου (717 - 1025)

1. Η διαμόρφωση της μεσαιωνικής ελληνικής βυζαντινής αυτοκρατορίας

▼ Εξωτερική πολιτική

1. Σταθεροποίηση συνόρων Βυζαντίου - Χαλιφάτου:
2. Αντεπίθεση Βυζαντινών στη Μ. Ασία (μέσα 9ου αιώνα).
3. Επιτυχής αντιμετώπιση των Βουλγάρων στα Βαλκάνια από τους Βυζαντινούς.
4. Αρχή αφομοίωσης των σλαβικών πληθυσμών.

▼ Εσωτερική πολιτική

1. Ενισχύθηκε ο ελληνικός χαρακτήρας της αυτοκρατορίας ≠ περιορίστηκε η χρήση της λατινικής γλώσσας.
2. . Γενικεύτηκαν τα «θέματα» (με διχοτόμηση των παλιών μεγάλων στη Μ. Ασία και δημιουργία νέων στα Βαλκάνια).

γ. «Θεματικός στρατός»:

- Από στρατιώτες-αγρότες.
- Είχαν δικά τους κτήματα (στρατιωτόπια).
- Υποχρεούνταν να παράσχουν υπηρεσία σε περίπτωση κινδύνου.

Αποτελέσματα ανάπτυξης «θεματικών» στρατών :

1. Περιορισμός μισθοφόρων.
 2. Ανάπτυξη μικρής και μεσαίας αγροτικής ιδιοκτησίας στη βυζαντινή περίοδο.
- β. Ανάκαμψη της οικονομίας:

9ος αιώνας: Νικηφόρος Α΄ (802-811, Δυναστεία Αμορίου):

➤ Κακώσεις: Δημοσιονομικά μέτρα για:

1. Ανάκαμψη του εμπορίου.
2. Αύξηση των εσόδων του κράτους.

2. Η μεταβατική εποχή: Οι έριδες για τη λατρεία των εικόνων

Εικονομαχία: πνευματική και πολιτική διαμάχη που συγκλόνισε το Βυζάντιο για ένα περίπου αιώνα και αφορούσε το ζήτημα της λατρείας των εικόνων.

▼ Πρωτεργάτες της εικονομαχικής κίνησης:

Λέων Γ΄ Ισαυρός (717-741).

Κωνσταντίνος Ε΄ Ισαυρός (741-775).

▼ Παράγοντες που ευνόησαν την Εικονομαχία:

1. Οι ανεικονικές αντιλήψεις των Ισαύρων
2. Οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των ανατολικών επαρχιών.
3. Οι δεισιδαιμονίες και οι υπερβολές σχετικά με τη λατρεία των εικόνων.
4. Η επιθυμία των Ισαύρων να περιορίσουν την επιρροή των μοναχών και των μονών.
5. Η ιδέα ότι οι ήττες των βυζαντινών στρατευμάτων οφείλονταν στη θεϊκή οργή για ό,τι συνέβαινε στο χώρο της λατρείας.

β. Φάσεις:

▼ Α΄ φάση (726-787):

730: Λέων Γ΄: Αυτοκρατορικό διάταγμα κατά λατρείας εικόνων

Τιμωρίες κατά εικονόφιλων: εξορίες, φυλακίσεις, δημεύσεις περιουσιών.

Ιωάννης Δαμασκηνός θεολόγος, θεωρητικός υποστηρικτής εικονολατρών.

Κωνσταντίνος Ε΄: Σκληρά μέτρα κατά εικονολατρών:

1. Εκστρατεία τρομοκρατήσης μοναχών.
2. Καταστροφή μονών (προπύργια εικονολατρίας).

Ειρήνη Αθηναία: Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος (787):

- Τερμάτισε την α΄ φάση Εικονομαχίας.
- Αποκατέστησε τις εικόνες, τιμητική προσκύνηση.

▼ Β΄ φάση (815-843):

Επιχείρημα: Οι ήττες των βυζαντινών στρατευμάτων οφείλονται στην εικονολατρία.

843: Θεοδώρα: Σύνοδος (Κωνσταντινούπολης):

- Τερματισμός της β΄ φάσης Εικονομαχίας.
- Οριστική αποκατάσταση και αναστήλωση των εικόνων.

γ. Σημασία της ήττας των εικονοκλαστών:

Η αποκατάσταση των εικόνων:

1. Νίκη της ελληνικής πνευματικής παράδοσης.
2. Τερμάτισε τις θρησκευτικές έριδες μεταξύ των πιστών.
3. Εγκαινίασε μία περίοδο γόνιμης συνεργασίας εκκλησίας - κράτους.
4. Πολλαπλασιάστηκαν και πλούτισαν τα μοναστήρια.
5. Περιορίστηκαν οι υπερβολές στη λατρεία των εικόνων.

δ. Συνέπειες της εικονομαχίας:

1. Δίχασε το βυζαντινό λαό.

2. Είχε ολέθριες συνέπειες:

α. Στην εξωτερική πολιτική:

Διακόπηκαν οι σχέσεις με την Εκκλησία της Ρώμης. (Αναζήτησε υποστήριξη από το Φραγκικό κράτος).

β. Στον πολιτισμό:

α. Απαγορεύτηκε η παράσταση θείων προσώπων στους τοίχους των ναών.

β. Απαγορεύτηκε η ανάρτηση εικόνων.

γ. Καταστράφηκαν πολλά έργα τέχνης.

δ. Άλλαξε η διακόσμηση των ναών: φυτά, ζώα, στυλιζαρισμένα μοτίβα.

ε. Υποχώρησε η ενασχόληση με τα γράμματα.

στ. Καταστράφηκαν πολλά σημαντικά κείμενα εικονομάχων.